وەرە با پێت بڵێم تەنیایی من چەند گەورەیە

«کورتە ڕوانینێک بە ژیان و شیعرەکانی سوهراب سپێهری- دا»

کامەران جەوهەری (هەڵوەدا)
(بۆکان)

ڕێکەوتی ۱۳۰۷/۷/۱۵ (۷ی ئۆکتۆبەری ۱۹۲۸) لە شاری کاشان منداڵێک چاوی بە دنیا پشکووت، کە دواتر هەموو ئەو دەڤەرە قاقڕەی لە ئاو و سەوزەڵانی هەڵکێشاو و نەرمونیانی و هەستونەستی، فەرشی کاشانی لە برەو خست.

ئەسەدوڵڵای باوکی هەر لە منداڵی سوهرابدا شەپڵە لێیدا و تا کۆتایی ژیانی بە نەخۆشی مایەوە. "باوکم تەلگەرافچی بوو. لە شێوەکاریشدا سەرەتەقەی دەکرد. خەتی جوان بوو، تاریشی لێدەدا. ئەو منی بۆ لای نیگارکێشی هان دا...." ماھ جەبینی" دایکیشی شەیدای شیعر و ئەدەب بوو. ئەو ١٤ ساڵ پاش سوهراب کۆچی دوایی کرد. مەنوچێهری تاقانەی برای و هومایوندوخت و پەریدوخت و پەروانە سێ خوشکی سوهراب بوون.

ساڵی ۱۹۳۳ نێردرایە خوێندنگا. ".. خوێندنگا خەونەکانی منی زڕاندبوو. نوێژی منی شکاندبوو. بووکەڵەکەمی تۆراندبوو. منیان لە گەمەکانم سەندەوە و دایانمە دەست مۆتەکەی خوێندنگا. لەوێوە دەیانبردینە مزگەوت و نوێژیان پێدەکردین. ئایین جەفەنگێکی قورس بوو کە دەوروبەر لەگەڵی کردم و بۆ ساڵگارێک لە ئایین وەردرام، بەبێ وەی خودایەکم هەبێت..." سوهراب ئاوەها باسی یەکەم مامۆستای خۆی دەکا: "مرۆڤێکی بێ خولیا بوو. دیار بوو سیسرە نافامێ. خولیاکانم لە لای ئەو لۆچ دەبوون..."

ساڵی ۱۹٤۰ خوێندنی سەرەتایی تەواو کرد. لە هاوینی یەک دوو ساڵ دواتردا کوللە هێرشی کرد بۆ دەڤەری کاشان. "...کوللە زۆری زیان دا. منیان کردە بەرپرسیاری بەربەرەکانێ لەگەڵ کوللە لە ئاواییەکدا. ئەگەر ڕاستتان دەوێت بۆ کوشتنی تەنیا کوللەیەکیش پلانم دانەڕشت. وا دیار بوو برسین کە ئەو بەروبوومە دەخۆن. کاتێک لە کێڵگە دەڕۆیشتم، بە ئەسپایی هەنگاوم هەڵدێناوە، نەکا کوللەیەک پان کەمەوە...."

سوهراب خوێندنە سەرەتاییەکانی لە شاری کاشان تەواو کرد و بەر لەوەی خولیاکانی بەرێتە هەرێمی شیعرەوە، شەیدای نیگارکێشان بوو و لە کۆلێژی هونەرە جوانەکانی زانستگای تاران، لە بەشی نیگارکێشیدا درێژەی بە خوێندن دا. لە پاڵ نیگارکێشانەوە هەوای شیعریش هەڵیگرت و ساڵی ۱۹۵۱ یەکەمین دیوانە شیعری خۆی بە ناوی "مەرگی ڕەنگ" بڵاو کردەوە. لە ماوەی ئەو ساڵانەدا زۆر چەلان سەری لە نیمایووشیجی پێشڕەوی شیعری نوێی فارسیش دەدا. ساڵی ۱۹۵۳ لەو کۆلێژە دەرچوو و هاوکات مەدالیای یەکەمی زانستی،

وەک خەڵات وەرگرت. هەمان ساڵ یەکەمین پیشانگای بۆ نیگارەکانی بەڕێوەبرد. هەر لەم ساڵەشدا دووەمین دیوانە شیعری بە ناوی "ژیانی خەونەکان" بڵاوکردەوە، پاشان کارگەیەکی نیگارکێشی دامەزراند. ساڵی ١٩٥٧ سەفەری کرد بۆ شارەکانی پاریس و لەندەن. لە پاریس لە خوێندنگای هونەرە جوانەکان، لە بەشی لیتۆگرافیدا ناونووسی کرد. لەوێندەرێش پیشانگای کردەوە و ئیتر تا کۆتایی تەمەن لە ٣٠پیشانگای کۆیی و تاکی، لە ناوەوە و دەرەوەی وڵاتدا بەشداری کرد.

تا ساڵی ١٩٧٠ سەفەری بۆ زۆر وڵاتی دەرەوە کرد، لە هیند و ژاپۆنەوە بگرە هەتا ئەڵمانیا و ئیتاڵیا و هوڵەندا. هەر لەو ساڵەدا چووە ئەمریکا و لەوێ نیشتەجێ بوو. پاش حەوت مانگ مانەوە تاقەتی نەما و گەڕایەوە کاشان. "...کاشان تەنیا شوێنێکە هێمنیم پێدەبەخشێ و دەشزانم بۆ هەتا هەتا هەر لەوێش دەمێنمەوە، ئەم جارەشیان ئەگەر بێمەوە ئیتر سەفەری دەرەوە ناکەم..."

سوهرابی دڵناسک لە ماوەی ژیانیدا زەماوەندی نەکرد.

- بەرهەمە شیعرییەکانی سوهراب بە پێی ساڵی دەرچوون بریتین لە:

مەرگی ڕەنگ، ١٩٥١
ژیانی خەونەکان، ١٩٥٣
سەخمەی خۆر، ١٩٦١
تاوهەڵاتی خەفەت، ١٩٦١
ترپەی پێی ئاو، ١٩٦٥
ڕێبوار، ١٩٦٦
بارستایی سەوز، ١٩٦٧
ئێمە هیچ، ئێمە ڕوانین، ١٩٧٧

شیعری سوهراب

سوهراب سپێهری وەک ڕێبوارێکی ڕێگای شیعری نوێ، لە ژێر کاریگەری نیمایووشیجی ڕچەشکێندا دەستی بە شیعرگوتن کرد. لە سەرەتای دەسپێکی شیعریدا کاریگەری نیمای تەواو پێوە دیارە، هەرچەند هەموو لایەنەکانی توانایی نیمای پێ نەگوێزراوەتەوە، بەڵام دواتر بە بەردەوامبوون لەسەر ئەو ڕێبازە شیعرییە ڕچەیەکی نوێی لەو هەرێمەدا شکاند و لە ناوئاخنی

سوهراب سپێهری

شیعرییەوە بگرە، هەتا شێوازی داڕشتن و زمان، کاریگەریی نیمای لەسەر کاڵ بووەوە و بوو بە خاوەنی شێوازێکی دیار و شێوە دەربڕینێکی تایبەت بە خۆ، بەڵام بە گەڕانەوە بۆ لای جۆرە کێشێکی ناوەکی لە دواییێ شیعرەکانیدا مۆرکی نیمای لەسەر دەرکەوتۆتەوە. لە ڕووی کێشەوە ، سەرەتا بە کورتە پەخشانی شاعیرانە دەستی پێکرد و بەرەبەرە وشەی ڕێکوپێک بوونە دەستگیری و نووسینی لێک و لووسی لێکەوتەوە و لە کۆتاییدا چوویەوە سەر کێشی نیمایی.

شیعری سوهراب ڕەنگاڵەییە و ئاسۆی نوێ لەسەر خوێنەر دەکاتەوە و بەرهەمەکانی لێوانلێون لە وێنەی خەیاڵاوی و ڕاڤەی ناوەکی نوێ. شیعرەکانی سوهراب پڕن لە وێنە و نیگارەکانی پڕن لە شیعر. موسەددیق گوتەنی: لە شیعردا نیگارکێش و لە نیگارکێشیدا شاعیر بوو. فرووغیش هەمان شتی لەبەرچاوە کە دەڵێ: " ئەگەر هەموو وزەکانی تەنیا تەرخانی شیعر بکردبایە ، ئەودەم دەتاندی بە کوێ دەگا".

سەرت بێنە دەرێ
(شریخە ئیتر پێ بە سەربانی هەوردا نادا
ماری بڕووسکەش لە هێلانە نایەتە دەر

زنجیری گەردەلوول ناتلێتەوە
چیتر لەسەر لەشی قاقڕ
ڕۆژ کپ و بێ دەنگە
ئیتر خۆفی چیت هەیە؟)

* *

(سەفەری دەنک بۆ گوڵ.
سەفەری لاولاوی ئەم ماڵ بۆ ئەو ماڵ.
سەفەری مانگ بۆ ئەستێر.
هەڵقوڵینی گوڵە جووتیارۆک لە زەوی.
هەڵپڕووکانی تووڵە مێو لە دیوار.
بارینی شەونم بەسەر پردی خەوا.
بازدانی شادی لە سەر خەندەکی مەرگ.
تێپەڕی ڕووداو لە پشت وتەوە.

شەڕی ڕۆژنەیەک لەگەڵ تکای نوور.
شەڕی پێپلیکانێک و لاقی دڕێژی ڕۆژ.
شەڕی تەنیایی لەگەڵ ئاوازێک.
شەڕی جوانی هەرمێکان و بۆشایی سەوەتە.
شەڕی خوێنینی هەنار و ددان.)

شیعری سوهراب لەگەڵ هەموو جوانی ڕوالەتی و هەڵگری هەستونەست و وێنەی نوێ و ڕەنگاڵەییدا، تێکەڵ کەشوهەوای سەردەم نییە. واتە ڕاسپێرییەکی ئەوتۆیان بۆ کۆمەڵگا تێدا بەرچاو ناکەوێ. ئەخەوان سالس پێی وایە نیگارەکانی زۆر لە شیعرەکانی باشترن، "ڕەنگی شیعرەکانی کاڵە و باش دەرەقەتی دەربڕینەکان نەهاتووە و ناکرێ پێوەندییەکی پتەو لەگەڵ خەڵک دامەزرێنێ، چونکە یەکێ لە ئامانجەکانی شیعر بەگوێدادانی ڕاسپێرییە"

لەوەیدا کە ئاخۆ سوهراب لە ئاژاوەکانی سەردەم تێگەیشت، یان نا، ڕەنگە نەکرێ بە یەقینەوە حوکم دەربکرێ، بەڵام ئەوەی دیار بوو ئەوە بوو کە شاعیرێکی گۆشەگیر بوو و زیاتر لەگەڵ خۆی و خولیاکانی خۆی خەریک بوو.

(لە قەوارەی ئەم سەردەمی بێ دەنگییەدا
تەنیاترم لە تامی گۆرانییەک لە ناخی فامی کۆڵانێکدا)

تەنیاییەکەی خۆی ئالوودەی پەسندکران و نەکرانی هیچ پلە و پایەیەکیش نەکرد، بۆ نموونە شابانوو فەرەحی پەهلەوی سێ جار هاتە گەلەریەکەی و هەندێک لە تابلۆکانی بە نرخێکی بەرز کڕی، کەچی سوهراب نەچوو بیبینێ، بەڵام ئەو لە پانتاییەکی بەربڵاوتردا بە تەنگ مرۆڤ و چارەنووسی مرۆڤەوەیە. جیهانی سوهراب جیهانێکی بەربڵاو و کراوەیە، ڕاستە زۆر بە سروشتەوە گرێدراوە، بەڵام ئەو باسی خەڵک و وڵات و خاکێکی تایبەت ناکا، تەنانەت زۆر کەم خەمی خۆی دەخوا، بەڵکو باسی هەموو مرۆڤایەتی و سەرپاکی سروشت دەکا، نیگەرانی هەموو گەردوونە.

(ڕۆژێک
دێم و هەواڵێ دێنم
....
هەرچی جوێنە لەسەر لێوەکان دەیڕنم
هەرچی دیوارە دەیڕمێنم
بە ڕێگران دەڵێم: کاروانێ دەگاتێ بارەکەی زەردەخەنە!
هەور پەڕە پەڕە دەکەم
من چاو لەگەڵ خۆر گرێ دەدەم، دڵەکان لەگەڵ ئەوین،
سێبەرەکان لەگەڵ ئاو، لک و پۆپ لەگەڵ با
لێکیان گرێ دەدەم خەونی منداڵ و دەنگی سیسرە
کۆڵارە دەدەم بەدەم باوە
ئاو دەدەم بە گوڵدانەکان
دێم و تفاقی تەڕی لاواندنەوە بۆ ئەسپ و گاکان ڕۆ دەکەم
ماینێکی تینوو، سەتڵی شەونمی بۆ دادەنێم
کەرە پیرێکی سەرە ڕێ، من مێشەکانی لێ دەردەکەم)

تەنانەت بە بڕێک پارێزەوە دەکرێ بڵێین شاعیرێکی نادەروەست و سەر بە بڕوادارانی هونەر بۆ هونەر بوو.

سوهراب خاوەن ڕوحێکی هێجگار ناسک و شاعیرانە بوو و بۆ هەر شتێک مانا و لێکدانەوەی ناسک و تایبەتی دەئەفراند. خەیاڵی سوهراب دەچووە درزی هەموو شتەکانەوە و وێنەی بەرچاو و هەستئامێزی لێ بەدی دەهێنان. هەر بەو هۆیەوەش بیرۆکە و ئەزموونە فیکری و عاتفییەکانی شێوەیەکی دڵخوازیان لەخۆ گرتووە. سوهراب لە هەموو لایەنێکەوە شاعیرێکی دڵنەرم و دڵۆڤانە، هێند دڵۆڤان کە باسی خولیاکانی خۆی و سروشت دەکا، وێناچێ پێشتر سووژەیەکی دیاری کردبێ و دواتر گەرەکی بێ لە زانستی شیعری هەڵکێشێت، بەڵکو ئەو هەست و بۆچوونەی دەڕژێتە دەمساری شیعرەکانییەوە هەر هەمان هەست و ڕوانین کە لە

دەمارەکانی خۆیدا هەن.

(نەشخوازین کە مێش لەسەر ئەنگوستی سروشت هەڵفڕێ.
نەشخوازین پڵینگ لە دەرکی خیلقەت بشچێتە دەرێ.
بە ئاگا بین ئەگەر کرم نەبایە، ژیان کەمایەسی دەبوو.
ئەگەر کو پێکوڵیش نەبایە، زەرێ لێدەکەوت لە یاسای دار.
ئەگەر مەرگ نەبایە، دەستی ئێمە بەشوێن شتێکدا دەگەڕا.
بەئاگا بین ئەگەر نوور نەبایە، بەراوەژوو دەبوو مەنتیقی زیندووی هەڵفڕین.
بەئاگا بین کە بەر لە مەرجان، بۆشاییەک هەبوو لە ناو بیری دەریاکاندا.)

شیعرەکانی دەستکرد نین و بە واتایەکی تر شاعیرێکی درۆزن نییە. چۆن ژیا واشی نووسی. قەت نەیویست شتێک بخوڵقێنێ، ئەوەی نووسی هەر ئەوە بوو کە لە ناخیدا هەبوو ، ئەوەی کە بڕوای پێی بوو، سوهراب خۆی نەنواند، تەنیا بڕواکانی ڕشتە ناو وشەوە.

نە پێشتر و نە دواتر لە سوهراب هیچ شاعیرێک ئەوەندەی ئەو سەرقاڵی ڕوحانییەتی وشە و وێنە نەبوو. شیعری سوهراب گۆشکراوی بیرۆکەی عیرفانی و فەلسەفەی خۆشەویستییە. سەفەر بۆ ژاپۆن و ئاشنابوون لەگەڵ بوودیزم کاریگەری لەسەر زمانی شیعری و شێوازی دەربڕینی عیرفاناوی سوهراب هەبوو. هەرچەندیش کە لە عیرفانی هیند و چین و ژاپۆن کاریگەری وەرگرتووە و تەنانەت بۆ ئەو وڵاتانە سەفەریشی کردووە، بەڵام هیچ کات لە شیعرەکانیدا لە مەکتەبێکی عیرفانی تایبەت نادوێ و ئەو زمانە عیرفانییەی بۆ دەربڕینی هەست و ڕوحییەتەکانی خۆی هەڵبژاردووە.

ئەو بە دنیای شیعر و هونەری خۆدا ڕۆچووبوو و هەموو دیاردەکانی بەرچاوی لە ڕەنگی شیعر هەڵدەکێشا. هەموو شتەکان بۆ ئەو مەعنەوییەتیان هەبوو، دەچوویە قووڵایی ناخی شتە مادییەکانەوە و ڕوحی مەعنەوی پێدەبەخشین. ئەوەندەی لەگەڵ ڕوح خەریکە هێندە بایەخ بە لەش نادا. دەتگوت لای ئەو سەرجەم گەردوون و ناوئاخنەکەی خاوەنی ڕوح و هەست و عاتیفەن.

(من لە نێو ئەو مااڵدا لە نێوی ونی خاوی ڕووەک نزیکم.
من دەنگی هەناسەی باغچە دەبیستم،
دەنگی تاریکیش کاتێ لە گەڵایەک دەوەرێ.
دەنگی کۆخینی ڕووناکیش لە پشت دارەوە،
پشمینی ئاو لە هەموو قەڵەشتەکانی بەردەوە،
چپە و جریوەی پەڕەسێلکەش لە میچی بەهارەوە.
دەنگی بێ گرێی کرانەوە و پێوەدرانی پەنجەرەی تەنیایی.
دەنگی پاکی کەژفڕێدانی لێڵی ئەوین.
خڕبوونەوەی تامەزرۆیی هەڵفڕین لە نێو باڵدا،
درز بردنی خۆڕاگری ڕوحیش.
ئەمن دەنگی پێی تکا دەبیستم
دەنگی هەنگاوی یاسایی خوێنیش لە دەماردا،
تەپەی دڵی دەمەوبەیانی چاڵاوی کۆترەکان،
دڵەکوتەی دڵی شەوانی هەینی،
هاموشۆی گوڵی میخەک لە بیردا،
حیلەی پاکی حەقیقەت لە دوورەوە.
من دەنگی گڤەی ماک دەبیستم
دەنگی پێاڵوی بڕواش لە کۆاڵنی تامەزرۆییدا.
دەنگی بارانیش لەسەر پێڵووی تەڕی ئەوین
لەسەر مۆسیقای خەمینی خۆناسین
لەسەر ئاوازی هەنارستانەکان.
دەنگی خرمەی شووشەی شادیش لە شەودا،
پچڕپچڕبوونی کاغەزی جوانی،
پڕ و خاڵی بوونی دەفری غوربەت لە با.

من لە دەسپێکی زەوی نزیکم.
شواری دەماری گوڵەکان دەگرم.
ناسیاوم لەگەڵ چارەنووسی تەڕی ئاو، خوو و خدەی سەوزی دار.)

لەگەڵ ئەوەی ئەدەبیاتی فارسی خاوەنی گەنجینەیەکی دەوڵەمەندی شیعری و عیرفانییە و سەرجەم شاعیران کەڵکیان لێوەرگرتووە، بەڵام وێناچێ سوهراب هیچ ئاورێکی وێدابێتنەوە ، ئەو ئەوەندەی شەیدای عیرفانی ڕۆژهەاڵتی دوور بوو، هێندە عیرفانی خۆمااڵی بە هێند نەگرتووە. دەکرێ عیرفانی سوهراب ناوی عیرفانی سروشتی لێ بنرێ. عارفانی لەمەوپێش بە هەوڵ و تەقەللای عیرفانیانەی خۆ بە هیوای دیداری بێ پەردەی

خودا بوون، بەڵام ئەو بەرزەفڕییە لە لای سوهراب بوونی نییە، ئەو لە ناخی سروشتدا لە دانەر دەگەڕێ.

خوایەکیش کە لەم دەوروبەرانەیە:
لە پاڵ ئەم شەوبۆیانە، لە ژێر ئەو کاجە بەرزە
لەسەر زانستی ئاو، لەسەر یاسای ڕووەک.

* * *

ڕووگەکەم لە گوێی ئاو
ڕووگەکەم لەژێر ئەقاقێکانە
ڕووگەکەم سروەئاسا دەگەڕێ، باغەو باغ و شارەو شار.

شیعری سوهراب هێندە ئاخنراوە بە وێنە، کە دەکرێ نازناوی شاعیری وێنەکانی پێ ببەخشیت. کەڵک وەرگرتن لە وێنە سەرەتا لە لای ئەو ڕووکەشانە و بە بێ پشتیوانەی فکرییە.

(ڕێگەیەک مارئاسا دەخزێ بە لاقەدی کێوێکدا
ڕێبوارێک بەڕێوە
خەیاڵی دۆڵ و تەنیایی
ترسی ڕژاندۆتە دەمارەکانییەوە
نیگای پڕترسی لە هەر سووچێ سەرچاوەیەکی ترسی بۆ خۆی نەخشاندووە:
لە هەر قەڵەشتێکی چیاوە
مارێک سەری وەدەرناوە
گرژ و تووڕە لە پشت هەر بەردێکەوە
دڕوویەک خەنجەری هەڵکێشاوە.)

بەڵام بەرەبەرە لەم چەمکەدا قووڵ دەبێتەوە و دواتر وێنەی قوواڵی مانادار دەنەخشێنێت.

زمانی سوهراب لەپاڵ وێنەدا، کینایەشی لێ موتوربە کراوە:

(من شەمەندەفەرێکم دیت سیاسەتی دەبرد و چەندە خاڵی دەڕۆی.)

بەڵام سوهراب هاوکات لەگەڵ زمان ناسکیدا هەموو وێنەکانی ڕوون و ئاشکرا نین و بەشێکی لێڵیشیان خزاوەتە پاڵ. یان ئەگەر وێنەکە خۆی ئاشکرایە، ماناکەی لێڵ و داپۆشراوە.

(دڵۆپەکان لەگەڕدان
بەفر لەسەر کۆڵی بێ دەنگی و
کات لەسەر مۆغەرەی گوڵی یاس)

بە پوختی بە زمانێکی ساکار مرۆڤەکان بۆ وردبینی و ڕامان لە سروشت و نزیکبوونەوە و تێکەڵاوبوون لەگەڵی، خوڵک دەکا. سوهراب هەڵسوکەوتی دەوروبەری لەگەڵ سروشت و گەردوون لاپەسند نەبوو و بە شوێن کردارێکی مرۆڤانەتر و جیهانێکی پیرۆزتردا وێڵ بوو.

(باری زانست لە کۆڵی پەڕەسێلکە داگرین.
نێو لە هەوران بستێنینەوە،
لە چنار، لە میشوولە، لە هاوین.
بە لاقی تەڕی باراندا هەڵگەڕێین بۆ بەرزایی خۆشەویستی.
دەرکە لە مرۆڤ و تیشک و گەناور بکەینەوە.)

شیعری سوهراب ئەوەندەی لایەنگر و تامەزرۆی هەیە، نەبۆتە هۆی ئەوەی کە ڕەخنەی لێنەگیرێ و کەموکوڕییەکانی دەسنیشان نەکرێن. تەنانەت هەندێ کەڵە نووسەر و شاعیر، ڕەخنەی تووندیان بەرانبەری هەیە، وەک شاملوو و ڕەزا بەراهەنی. یەکێ لەو ڕەخنانە ئەوەیە کە پتەوییەکی ئەستوونی پوخت لە شیعرەکانیدا نابینرێت، کە ئەم خاڵە بۆ شیعری نوێ دەبێ ڕەچاو بکرێت، بە پێچەوانەی زۆربەی قاڵبە شیعرییەکانی پێشوو. زۆربەی وێنەکانی لەسەر ڕستەیەک و دووان دەکێشێت و دەپەڕێتە سەر وێنەیەکی تر. وێنەی دوابەدوای یەکی ناو شیعرەکان وای کردووە دەڵێی زۆربەی شیعرەکانی کۆمەڵێک هایکۆی پێکەوە لکێنراون.

تەنانەت لە زۆر شوێندا بە دەرهاویشتن، یان پاش و پێش کردنی هەندێک ڕستە هیچ بۆشاییەک و لاسەنگییەک هەست ناکرێ، یان ئەگەر وێنەی تری پێوە بلکێندرێ، زیادی بوونی لەچاو نادا. لە شیعرە درێژەکەی (ترپەی پێی ئاو)دا - کە یەکێ لە جوانترین شیعرەکانی سوهرابە - تەنانەت ئەگەر پەرەگرافێکیش هەڵگیرێ، یان پاش و پێش خرێ، شیعرەکە لەنگ و لۆڕ ناکات.

ڕەزا بەراهەنی، ڕەخنەگر و ڕۆمانووس دەڵێ: "شیعری سوهراب خاوەنی تەکنیکێکی بەهێز نییە. خوێنەر هەر پێی وایە شتەکان ئاوەژوو دەبینێت. بۆ نموونە بە جێی ئەوەی تۆ چاو لە ماسی بکەی لە ئاودا، ماسی چاو لە تۆ دەکا. واتە سروشت چاوی دەکرێتەوە و مرۆڤ پێڵووی لێکدەنێ."

شاملووش لە وتووێژێکدا ئاوەها لە سوهراب دەدوێ: "سوهراب مرۆڤێکی زۆر شەریف و لە ناخەوە و لە دڵەوە شاعیر بوو، بەڵام من لە ئەوینی سوهراب ناگەم، من خۆم

لەتوکوتیش کەم نازانم جوگرافیای شیعری سوهراب لە کوێیە. دەڵێی دەنگی لە جیهانێکی دیکەوە دێت کە پۆلپۆت و مارکۆس و ئاپارتایدی تێدا نییە و گرفتەکانی هەر لەو چوارچێوەیەدان کە گەڵای دار سەوزە، یان نا. لێم گرانە ئەو عیرفانە ناوەختە باوەڕ بکەم. سەری مرۆڤی بێ تاوان دەبەن لەسەر کانی دەپپەڕێنن و من دوو هەنگاو خوارترەوە ڕاوەستم و بڵێم: (ئاو چڵکاو مەکەن!). پێم وایە یەکمان بەلاڕێدا ڕۆیشتووین. دەبێ هەڵێک دەسکەوێ دیسان بە شیعرەکانیدا بچمەوە، ڕەنگە ئەم جارەیان لە دنیای خەیاڵ و بیرەوەریدا دەستەکانی ماچباران کەم. شیعرەکانی جاری وایە یەکجار جوانن، لە ڕادەبەدەر ، بەڵام پێم وانییە پێکەوە هەڵکەین، لانی کەم بۆ من تەنیا جوانی بەس نییە، کێشەمان لەسەر بابەتی کەڵک وەرگرتنە لە شیعر، من لەسەر ئەو بڕوایەم کە دەبێ شیعر شەپوور بێ نەک لایەلایە."

ساڵی ۱۹۷۹ نیشانەکانی نەخۆشی شێرپەنجە لە سۆهرابدا سەریان هەڵدا. ئێوارەی ڕۆژی ۱۳۵۹/۲/۱۳ (۲۱ی نیسانی ۱۹۸۰) سوهراب لە تەمەنی ۵۲ساڵیدا بە هۆی نەخۆشی شێرپەنجەوە لە نەخۆشخانەیەکی شاری تاران گیانی سپارد و تەرمەکەی گوێزرایەوە بۆ زێدی خۆی و لە ئاوایی مەشهەدی ئەردەهال، لە حەوشەی ئیمامزادە سوڵتان عەلی بە خاک سپێردرا. بە هۆی بارودۆخی ئاڵۆزی ئەوسای ئێران لە دوو هاوڕێی منداڵی و منداڵەکانیان بەدەر کەسی دیکە لە کاتی ناشتنیدا بەشدار نەبوو:

(ئەگەر هاتن بۆ لام
هێمن و هێور وەرن
نەوەکو بچڕێ
چینیی ناسکی تەنیایی من.)*

یوسفی - چاپ سوم

(٤) نامە و بیرەوەرییەکانی سوهراب - کەڵکی زۆرم لە ماڵپەڕی سوهراب سپێهری وەرگرتووە: WWW.SOHRABSEPEHRI.COM

*** ئەم کورتە شیعرە لەسەر گڵکۆکەی نووسراوە.**

سەرچاوەکان:

(۱) درباره هنر و ادبیات - گفتگو با شاملو - ناسر حریری - انتشارات نگاه - چاپ پنجم ۱۳۸۵

(۲) هشت کتاب - مجموعه اشعار سهراب سپهری - کتابخانه تهوری - چاپ پانزدهم ۱۳۷۵

(۳) چشمه روشن - دیداری با شاعران - دکتر غلامحسین